

PROCESUL UNIFICĂRII LEGISLAȚIEI VAMALE - MEDIU FAVORABIL PENTRU ELIMINAREA IMPEDIMENTELOR PENTRU ARMONIZAREA EI LA STANDARDELE EUROPENE

Zinaida LUPAȘCU,

doctor în drept, conferențiar universitar, Catedra *Drept Public*, USEM

SUMMARY

The article explains the specifics of customs activity and the transformation process by passing the customs system of Moldova, and other countries and their commitments assumed in the European integration process of unifying customs legislation. Currently, the relevant standards established emphasizes the applicability of new forms of activity customs, border control, gradual liberalization of trade in goods and services, free movement of labor, reduction of customs duties, technical barriers and non-tariff abolition of quantitative restrictions and harmonization of legislation RM and states in the European integration process in the EU Acquis.

The Customs Law is a prescriptive rule which prescribe conduct that subjects the legal relationship must follow. In this regard, relevant conclude that the application of international standards institution directs customs work towards protecting constitutional values, namely human rights and freedoms crossing the state border, as well as its national security problems.

Keywords: the customs domain activity, customs border, the customs procedures, the unification, harmonization

REZUMAT

În articol este explicat specificul activității vamale și al proceselor de transformare prin care trece sistemul vamal al Republicii Moldova și al altor state, precum și angajamentele acestora, asumate în traseul de integrare europeană în procesul unificării legislației vamale. Actualmente, standardele europene stabilite accentuează aplicabilitatea unor noi forme de activitate vamală, control vamal, liberalizare graduală a comerțului cu bunuri și servicii, libera circulație a forței de muncă, reducerea taxelor vamale, barierele tehnice și netarifare, favorabile pentru armonizarea legislației RM și a statelor aflate în procesul integrării europene la acquis-ul UE.

Dreptul vamal este un drept prescriptiv, normele căruia prescriu o conduită pe care subiecții raportului juridic trebuie să o respecte. În acest sens, aplicarea standardelor internaționale direcționează instituția activității vamale spre apărarea valorilor constituționale, atît a drepturilor și libertăților omului la trecerea peste frontiera statului, cît și a problemelor securității naționale a statului.

Cuvinte-cheie: activitate vamală, frontieră vamală, proceduri vamale, unificare, armonizare

Introducere. Demersul științific efectuat urmărește dezbaterea unor aspecte privind procesul unificării legislației vamale pentru armonizarea ei la standardele europene.

Cea mai frecventă formă de cooperare internațională în domeniul colaborării vamale se bazează pe acorduri și tratate internaționale (bilaterale și multilaterale). Un rol important îl au tratatele internaționale multilaterale, deoarece acestea au cea mai mare reprezentare a statelor și definesc direcțiile strategice de îmbunătățire a activității vamale.

Exemple de astfel de tratate internaționale pot fi:

– Convenția internațională privind Sistemul armonizat de de-

numire și codificare a mărfurilor, încheiată la Bruxelles la 14 iunie 1983 [1];

– Convenția vamală privind transportul internațional al mărfurilor sub acoperirea carnetelor TIR din 14 noiembrie 1975, de la Geneva [2];

– Convenția internațională privind asistența administrativă reciprocă pentru prevenirea, investigarea și sancționarea infracțiunilor vamale din 9 iunie 1977 [3] și altele.

Unul dintre cele mai importante documente internaționale pe care la semnat vreodată Republica Moldova a fost Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană din 27 iunie 2014, semnat la Bruxelles și ratificat în Plenul Parlamentului la

2 iulie 2014. Acest acord a trezit discuții aprinse privind tendința Republicii Moldova de a se integra în Uniunea Europeană [4].

Acordul de Asociere dă posibilitatea și permite de a construi o integrare economică mai profundă, specificîndu-se și cea vamală, prin reducerea barierele în calea comerțului dintre Republica Moldova și UE, racordîndu-le la standardele și reglementările europene.

Sistemul vamal al Republicii Moldova este destul de tînăr și de aceea pentru o preluare complexă a practicii internaționale în domeniul vamal național și scoaterea în evidență a legităților comune de dezvoltare și organizare a activității vamale în procesul integrării

europene este necesară o cercetare minuțioasă a bazei normativ-juridice internaționale. Pentru atingerea acestui scop, trebuie de menținut un dialog permanent cu UE, exprimat prin promovarea reformelor de modernizare a țării, cum ar fi armonizarea legislației naționale cu cea europeană, prin asimilarea rapidă și adecvată a acquis-ului comunitar [5].

Republica Moldova, la rîndul său, va retrage prevederile din legislația sa națională sau va abroga practicile naționale care sînt incompatibile cu legislația UE în domeniile legate de comerț, care sînt reglementate în Titlul V al Acordului de Asociere. UE va evalua nu doar armonizarea legislației naționale cu cea europeană, ci și gradul de implementare și aplicarea adecvată și efectivă a acesteia [6].

Avînd în vedere specificul activității vamale și al proceselor de transformare prin care trece sistemul vamal al Republicii Moldova și al altor state, reieșind din angajamentele acestora, asumate în procesul de integrare europeană, procesul unificării legislației vamale servește ca un mediu favorabil pentru eliminarea impedimentelor pentru armonizarea lor la standardele europene.

Metode și materiale aplicate. La realizarea studiului au fost aplicate metodele analizei, sintezei, comparației și investigației științifice.

În procesul cercetării am operat cu materiale teoretico-practice din domeniul dreptului vamal național și dreptului vamal comunitar, și anume actele normative și practica Serviciului Vamal al Republicii Moldova și al statelor aflate în procesul de integrare europeană,

precum și legislația UE (regulamente și acorduri cu privire la cooperarea în domeniul vamal).

Astfel, ne-am propus nu doar examinarea teoretică a problemei vizate, ci și găsirea unor soluții concrete, care depind de abordarea empirică a aspectului cercetat.

Rezultate obținute și discuții.

În cadrul acestui discurs științific am încercat să examinăm diferite modele de organizare a activității vamale a R. Moldova și a statelor aflate în procesul integrării europene, evidențiind atît aspectele pozitive, cît și cele negative din activitatea Serviciului vamal al acestora, ca în final să propunem un model de preluare a celor mai bune practici în domeniul organizării activității vamale, pentru o mai bună aliniere la standardele internaționale.

Există unele domenii ale activității umane, precum comerțul internațional și activitatea vamală, care prin natura lor se extind dincolo de suveranitatea unui anumit stat și de aceea necesită o soluționare la nivel internațional. Avînd în vedere acest fapt, o cooperare vamală internațională ar fi esențială pentru existența și dezvoltarea eficientă a acestora. Punerea în aplicare de către state a acestei cooperări poartă un caracter obiectiv și este determinată de necesitatea de a coordona eforturile acestora în reglementarea proceselor impuse de procedurile vamale în sfera circulației mărfurilor și a vehiculelor, precum și a persoanelor peste frontiera vamală.

Cooperarea internațională în domeniul vamal este direct legată de integrarea economică a statelor în comerțul internațional.

Un grup de doctrinari ruși –

Borisov K.G. [7], Sandrovski K.K. [8], Kolosov I.M., Krivcikova E.S. [11] – consideră că normele juridice internaționale, ce reglementează cooperarea internațională în domeniul vamal, constituie o ramură nouă a dreptului internațional public, și anume *dreptul vamal internațional*, care se află în stare incipientă. Alt grup de savanți ruși, ca Bekiașev K.A., Moiseev E.G. [9], Malinovskaia B.M. [10] susțin că sistemul dreptului vamal internațional cunoaște trei forme principale de cooperare internațională în domeniul afacerilor vamale: cooperarea în cadrul organizațiilor internaționale, cooperarea prin încheierea de acorduri internaționale și cooperarea în cadrul conferințelor internaționale.

Doctrinarii români O. Manolachi [12], C.D. Morariu [13], Carmen Mladen și Epure Doru [14] au încadrat procesul de cooperare internațională în domeniul vamal în doctrina dreptului vamal comunitar, care constituie un domeniu a cărui valorificare oferă premise pentru conturarea unui orizont cognitiv complex și delimitat al unor posibilități de edificare cu succes a activității vamale pe plan european.

Aspectele actuale ale dreptului vamal comunitar (european) constituie un important punct de reper și pentru autorii autohtoni I. Erhan, T. Cîrnaț [15], Gh. Radu [16], E. Osmochescu [17], care îl definesc ca o ramură de drept distinctă, ce reglementează raporturile juridice dintre organele vamale ale statelor-membre și persoanele fizice/juridice privind trecerea de către acestea a mărfurilor, bunurilor peste frontiera vamală a UE.

Din conținutul celor expuse ob-

servăm că savanții doresc constituirea unui instrument internațional pentru dezvoltarea economică a statelor prin promovarea eficienței a politicilor comercial-vamale ale acestora, cu aplicarea instrumentelor de reglementare tarifară și netarifară la exportul de mărfuri în cadrul comerțului internațional.

Activitatea vamală, după cum s-a menționat deja, este strâns legată de comerțul internațional și are un impact direct asupra proceselor de schimb la nivel mondial. Activitățile autorităților vamale, prin punerea în aplicare a formalităților legate de procedurile vamale, pot servi atât ca o barieră în calea comerțului internațional, cât și ca un mijloc de intensificare a legăturilor comerciale.

Stabilirea relațiilor economice externe mai largi, crearea unor condiții favorabile pentru comerțul internațional ar fi aproape imposibile fără un efort coordonat al comunității internaționale în cadrul cooperării în domeniul vamal. Prin urmare, aceasta este o dorință firească a statelor, precum și a doctrinarilor din domeniu, de a crea în sistemul relațiilor vamale internaționale diverse forme de cooperare, în special, formarea organizațiilor vamale internaționale.

Inițial, cooperarea internațională în domeniul vamal avea doar un caracter informativ, deoarece Organizația Mondială a Vănilor, apărută în rezultatul adoptării Convenției privind înființarea Uniunii Internaționale pentru publicarea tarifelor vamale, din 1890, avea sarcina de a sistematiza, publica și difuza informația privind tarifele vamale și legislația vamală a diferitelor state, prin publicarea ei în *Buletinul vamal internațional*.

Însă, odată cu dezvoltarea activității vamale, a devenit evident că pentru asigurarea unei cooperări internaționale eficiente nu este de ajuns doar un schimb reciproc de informații. De aceea, în cadrul Comisiei Economice Europene a Națiunilor Unite au fost elaborate documente pentru simplificarea formalităților vamale și documente care aveau un impact asupra comerțului internațional, precum și o serie de rezoluții și recomandări privind simplificarea controlului și unificarea procedurilor vamale și a documentelor utilizate în comerțul internațional. Acest fapt a fost consolidat prin semnarea la Geneva, în anul 1925, a Convenției internaționale privind simplificarea procedurilor de vămuire, urmat de Acordul General pentru Tarife și Comerț (GATT), în 1947, și apariția în 1950 a unei organizații universale internaționale interguvernamentale – *Consiliul Colaborării Vamale* [18.], misiunea căruia era consolidarea eficienței activității administrațiilor vamale prin promovarea standardelor vamale internaționale [19].

Creșterea rapidă a comerțului mondial și nomenclatorului tarifar de mărfuri a dus la necesitatea îmbunătățirii cadrului juridic în domeniul vamal, și anume simplificarea și armonizarea sistemelor vamale naționale prin convergența lor la sistemele juridice internaționale din domeniul vamal, reducerea formalităților și a procedurilor vamale, precum și coordonarea activității autorităților vamale. Astfel, aceste procese au transformat Consiliul Colaborării Vamale dintr-o organizație regională în una internațională de talie mondială. La moment, este numită *Organi-*

zația Mondială a Vănilor (OMV) și reunește peste 180 de administrații vamale, care procesează mai mult de 90% din comerțul mondial (din anul 1994).

În fața OMV au fost stabilite obiective generale pentru organizarea cooperării internaționale în domeniul vamal, inclusiv pregătirea proiectelor de acorduri vamale internaționale și recomandări cu privire la interpretarea și aplicarea lor uniformă (care sînt actuale și în prezent).

Influența progresului științific și tehnologic, precum și dezvoltarea unor noi domenii ale relațiilor economice externe au dus la schimbări majore în structura comerțului mondial. Toate acestea necesită dezvoltarea unor reglementări internaționale vamale unice, proceduri vamale standardizate și o clasificare uniformă a mărfurilor, precum și crearea unei organizații internaționale speciale.

Problemele de cooperare internațională din domeniul vamal sînt soluționate și de alte organizații internaționale, precum Comisia Economică a Organizației Națiunilor Unite pentru Europa (CEE-ONU).

Pentru dezvoltarea cooperării vamale internaționale a avut o importanță deosebită și formarea, în 1964, a unei agenții specializate a ONU, și anume a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare (UNCTAD), care a preluat organizarea cooperării în cadrul uniunilor economico-vamale regionale prin reducerea taxelor vamale.

De asemenea, în cadrul Consiliului Europei au fost adoptate un șir de acorduri și convenții cu privire la unificarea și armonizarea legislației vamale:

– Convenția din 5 iulie 1962 privind colaborarea și ajutorul reciproc în probleme vamale [20];

– Acordul privind simplificarea și armonizarea vămuirii, târguri și expoziții de mărfuri (în 1965);

– Convenția din 6 decembrie 1961 privind carnetul ATA pentru admiterea temporară a mărfurilor, încheiată la Bruxelles la 6 decembrie 1961;

– Acordul cu privire la vămuirea vehiculelor importate și exportate temporar, din 1965;

– Acordul cu privire la unificarea reglementărilor vamale în traficul de pasageri, din 1968 [21];

– Convenția vamală privind transportul internațional al mărfurilor sub acoperirea carnetelor TIR, întocmită la Geneva, la 14 noiembrie 1975 [22].

Un alt izvor juridic ce reglementează cooperarea internațională a statelor în domeniul vamal este Acordul General pentru Tarife și Comerț (GATT), care a devenit un generator al procesului de simplificare și armonizare a procedurilor și formalităților vamale în alte organizații internaționale.

La inițiativa GATT, CEE-ONU, UNCTAD și a altor organizații internaționale, au fost dezvoltate o serie de convenții ce reglementează funcționarea sistemelor vamale și tarifar. Aceste dispoziții racordate la dispozițiile GATT au dus la crearea unui sistem unitar de reguli, cerințe și reglementări, în baza căruia operează întregul sistem al comerțului internațional și sînt elaborate sistemele naționale de reglementare a comerțului exterior al majorității țărilor lumii [23].

De asemenea, și OMV dezvoltă în continuare promovarea instrumentelor juridice interna-

ționale și clarifică fezabilitatea aderării la convențiile vamale. În acest sens putem menționa că convergența (apropierea) sistemelor juridice naționale în domeniul vamal la standardele internaționale ale activității vamale este determinată de mai multe circumstanțe. În primul rînd, există un șir de activități umane care poartă un caracter transfrontalier și acestea nu sînt posibile fără o reglementare juridică internațională, și anume reglementarea care depășește competența statului. Acestea se referă, în special, la sfera activității economice externe, și anume la comerțul internațional.

Referitor la relațiile economice internaționale, convergența reglementării juridice vamale este inevitabilă. Caracterul transfrontalier și natura internațională a activității economice externe impun, respectiv, și reglementări internaționale, care au la bază norme comune sau unitare. De asemenea, caracterul transfrontalier al relațiilor vamale impune o reglementare juridică a acestora la nivel global. În plus, relația dintre state privind convergența reglementării juridice în domeniul relațiilor vamale nu afectează suveranitatea lor în sfera economică, ci dimpotrivă – sînt instrumente de realizare a ei, întrucît problemele vamale care vizează asigurarea politicii de stat în domeniul reglementării activității de comerț exterior sînt de natură tehnică și nu afectează politica netarifară și tarifară a statului.

Așadar, convergența sistemelor vamale ale statelor aflate în procesul integrării europene poate fi realizată și prin stabilirea unor norme juridice internaționale ce vizează coordonarea cadrului juridic al

sistemelor vamale ale acestora.

Concluzii. Necesitatea apariției unei organizații internaționale speciale, responsabile de elaborarea și difuzarea reglementărilor vamale juridice internaționale, care vizează simplificarea și armonizarea procedurilor vamale, precum și necesitatea de a stabili un cadru instituțional permanent al cooperării vamale internaționale au dus la crearea unei organizații de scară globală – Organizația Mondială a Vănilor (OMV). OMV, GATT, CEE-ONU, UNCTAD și alte structuri internaționale fiind un forum al dialogului și schimbului de experiență între autoritățile vamale, oferă membrilor lor un șir de convenții și recomandări referitoare la diverse aspecte ale activității vamale, precum și asistență tehnică, sprijinind și încurajînd eforturile administrațiilor vamale în ceea ce privește unificarea legislației vamale și armonizarea ei la standardele europene.

Referințe bibliografice

1. Convenția internațională privind Sistemul armonizat de denumire și codificare a mărfurilor, încheiată la Bruxelles la 14 iunie 1983. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 234 din 27 septembrie 1996. <http://www.monitoruljuridic.ro/act/conventia-internationala-din-14-iunie-1983-privind-sistemul-armonizat-de-denumire-si-codificare-a-marfurilor-incheiata-la-bruxelles-la-14-iunie-1-983-emitent-24468.html>

2. Convenția vamală privind transportul internațional al mărfurilor sub acoperirea carnetelor TIR din 14 noiembrie 1975, de la Geneva. În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L165 din 26.6.2009. <https://www.customs.ro/UserFiles/File/Gabi/CONVENTIA%20TIR%20CONSOLIDATA%20%20ianuarie%202014.pdf>

3. Convenția internațională privind asistența administrativă reciprocă pentru prevenirea, investigarea și sancționarea infracțiunilor vamale din 9 iunie 1977. <http://www.customs.gov.md/ro/content/tratate-internationale-domeniul-vamal>
4. Legea Parlamentului Republicii Moldova nr. 112 din 02.07.2014 pentru ratificarea Acordului de Asociere dintre Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele-membre ale acestora, pe de altă parte. În: Monitorul Oficial nr. 185-199 din 18.07.2014, nr. 442.
5. Acord de parteneriat și cooperare între Comunitățile Europene și statele-membre, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte, semnat la Bruxelles la 28 noiembrie 1994. În: Seria „Tratate internaționale la care Republica Moldova este parte (1990-1998). Ediție oficială, volumul 10. Chișinău: Moldpres, 1998, 267 p.
6. Igor Boțan. Prevederile Acordului de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană. Ghid. Chișinău: Editura „Arc”, 2014, p. 71.
7. Борисов К.Г. Международное таможенное право. Учеб. пособие. М.: Изд-во РУДН, 1997, с. 5-16.
8. Сандровский К.К. Международное таможенное право. Учебник. 2-е изд., испр. К.: О-во «Знания», КОО, 2001, с. 23-33.
9. Бекяшев К.А., Моисеев Е.Г. Таможенное право: учеб. пособие. М.: Изд-во Проспект, 2005, с. 135-136.
10. Малиновская В.М. Система международного таможенного права. В: Международное публичное и частное право, 2006, № 1, с. 52-55.
11. Международное право. Учебник. Отв. ред. Ю.М. Колосов, Э.С. Кривчикова. М.: Международные отношения, 2000, с. 659.
12. O. Manolache. Drept comunitar. București: Editura ALL, 1995.
13. C.D. Morariu. Adaptarea legislației românești la acquis-ul comunitar. București: Editura „Universul Juridic”, 2008.
14. Carmen Mladen. Drept vamal comunitar: culegere de practică judiciară. Craiova: Editura „Sitech”, 2008.
15. Erhan I., Cîrnaț T. Drept vamal comunitar. Chișinău: Print-Caro SRL, 2011, 469 p.
16. Ghenadie Radu. Drept vamal comunitar. Curs de lecții. Chișinău, 2001, 97 p.
17. A. Tratham, E. Osmochescu. Dreptul UE. Chișinău: Editura ARC, 2003.
18. Tratate internaționale universale în cadrul Organizației Mondiale a Vănilor (OMV). Convenția cu privire la crearea Consiliului Colaborării Vamale (Bruxelles, 15 decembrie 1950). <http://customs.gov.md:888/index.php?id=49>
19. Prin aderarea la acest instrument internațional, Republica Moldova, începând cu 28 octombrie 1994, a devenit membru al OMV.
20. Convenția din 5 iulie 1962 privind colaborarea și ajutorul reciproc în probleme vamale. http://www.mae.ro/sites/default/files/file/tratate/tratate_multilaterale_1930_2011.pdf
21. Acordul privind simplificarea și armonizarea vămii, târguri și expoziții de mărfuri în 1965. Convenție din 6 decembrie 1961 privind carnetul ATA pentru admiterea temporară a mărfurilor, încheiată la Bruxelles la 6 decembrie 1961. Acord cu privire la vămuirea vehiculelor importate și exportate temporar din 1965. Acordul cu privire la unificarea reglementărilor vamale în traficul de pasageri din 1968. <http://www.mfa.gov.md/img/docs/Lista-Tratate-Multilaterale.pdf>
22. Convenția vamală privind transportul internațional al mărfurilor sub acoperirea carnetelor TIR, întocmită la Geneva la 14 noiembrie 1975. <http://documents.tips/documents/conventii-si-acorduri.html>
23. Acordul General pentru Tarife și Comerț (GATT). [http://www.mfa.gov.md/gae/ac.ACORDUL%20GENERAL%20PENTRU%20TARIFE%20VAMALE%20SI%20COMERT%20\(%20GATT%201947%20\).html](http://www.mfa.gov.md/gae/ac.ACORDUL%20GENERAL%20PENTRU%20TARIFE%20VAMALE%20SI%20COMERT%20(%20GATT%201947%20).html)
24. P. Gerbei Organisation Internationales. Naissance et deveioppment. In: Revue Internationale des sciences sociales, UNESCO, nr. 11, 1977, p. 7-16.
25. Geoeconomia/uniunea-europeana.html
26. Belu M., Joldeș C., Marinaș L. Sistemul vamal. București: Economica, 2003, 286 p.
27. Calenic N. ș. a. Serviciul Vamal al Republicii Moldova – 20 de ani. Chișinău, 2011, 76 p.
28. Caraiani Gh., Diaconu G. Ș. Regimurile suspensive în legislația vamală comunitară și în cea românească. București: Lumina Lex, 2000, 278 p.
29. Decizia nr. 624/2007/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 mai 2007 de instituire a unui program de acțiune pentru vamă în Comunitate (Vamă 2013). În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 154/25 din 14.06.2007.